

H 2 De tekenen der tijden

Al aan het begin van het jaar treedt er in de natuur een enorme verandering op. De dagen worden weer langer en de eerste lenteboden kondigen zich aan. Wanneer het meezit, komen in januari de sneeuwkllokjes al uit de grond te voorschijn. En naarmate de tijd verstrijkt, gaan we steeds duidelijker zien dat de lente in aantocht is. Het gras in de weiden dat er 's winters zo dor bij lag wordt weer fris en groen. Aan de bomen zien we knoppen verschijnen, die onder de inwerking van het vocht en de zon, dikker worden om tenslotte uit te botten. We zien in onze tuin weer vogels verschijnen, die teruggekeerd zijn uit warmer streken. De natuur die in de winter zo troosteloos scheen, komt opnieuw tot leven. Al die verschijnselen vertellen ons in een woordeloze taal dat de zomer in aantocht is. Het zijn tekenen die daar duidelijk op wijzen. Ook de komst van de Heere Jezus op de wolken des hemels wordt voorafgegaan door bepaalde tekenen. Het zijn gebeurtenissen en feiten in de geschiedenis van de mensheid waaraan we kunnen afleiden dat Hij er aankomt. Het moment van de wederkomst op zich is ons volkomen onbekend. De Heere Jezus laat ons erover in het ongewisse. Het komt ons niet toe dat te weten. Maar de Bijbel geeft ons wel een beeld van de dagen die eraan voorafgaan. Er zijn tekenen die de dag van de wederkomst aankondigen. Ze worden wel de tekenen der tijden genoemd.

* 2.1 de Bijbelse gegevens

In de gedeelten van het oude testament, die handelen over de tekenen die aan de grote dag des Heeren vooraf gaan, wordt vooral gewezen op de verschijnselen die plaats zullen vinden in de natuur. De hemelen en de aarde zullen zich verheugen. Het veld moet opspringen van vreugde, met al het vee. En het woud moet juichend God belijden.¹ De stromen worden opgewekt om vrolijk te zingen en het gebergte moet vol van vreugde springen en huppelen voor des Heeren oog.² En daar is ook alle reden toe, want Hij komt, Hij komt om de aarde te richten, de wereld in gerechtigheid. Wanneer Joel gaat profeteren van de uitstorting van de Heilige Geest en de gevolgen daarvan, wijst hij op de wondertekenen, die in de hemel en op de aarde gezien zullen worden: bloed, vuur en rookdamp, de zon zal veranderd worden in duisternis en de maan in bloed, de hemel en de aarde zullen bewogen worden. Als Petrus op de eerste Pinksterdag deze woorden overneemt en zegt: "dit is het, wat gesproken is door de profeet Joel"³ wordt ons duidelijk dat die tekenen niet zozeer slaan op Christus' eerste komst. Dan wil Petrus tot de samengestroomde menigte op het tempelplein en over hun hoofden ook tot ons zeggen, dat nu de tijd begonnen is waarin de Geest gaat werken. En in die tijd zullen er ook bloed, vuur en rookdamp zijn als tekenen der tijden, die hoe langer en hoe scherper zullen boodschappen dat de dag des Heeren komt. Ook in het nieuwe testament worden ons een groot aantal gegevens over dit onderwerp aangereikt. Allereerst wel door de Heere Jezus Zelf. Des te dichter Zijn einde nadert, des te meer vestigt Hij er de aandacht op. Gezeten tegen de helling van de Olijfberg met het gezicht naar Jeruzalem, spreekt Hij over de komst van het koninkrijk en de tekenen waarmee dat gepaard zal gaan.⁴ Meerdere

¹ Psalm 98:4

² Psalm 98:4

³ Handelingen 2:16

⁴ Lukas 17:20

gelijkenissen gaan juist over dit onderwerp. Een van de bekendste is wel die van de vijf wijze en vijf dwaze maagden. Daarin wijst de Heere Jezus op de ingezonkenheid en de slaap van de bruidsgemeente met alle gevolgen van dien.⁵ Op profetische wijze schildert Hij de verwoesting van Jeruzalem en de toekomst van de Zoon des mensen. We lezen er van in Mattheus 24. Het is wel een van de moeilijkste gedeelten uit de Bijbel. Het valt niet mee om het geheel op de juiste wijze te verstaan. We weten er maar moeilijk raad mee. En dat is alleszins te begrijpen. Want zo op het eerste gezicht hoort alles bij elkaar en volgt het een direct op het ander. Het lijkt een geheel dat zonder enige tussenruimte bij elkaar past. Terwijl er in werkelijkheid tussen het ene gegeven en het andere dat door de Heere Jezus in dit gedeelte wordt genoemd een enorme afstand ligt van wel eeuwen en eeuwen. Het is hetzelfde als wanneer ee naar de nachtelijke hemel kijken. Voor ons menselijke oog zijn de sterren die we zien allemaal even ver van de aarde verwijderd. Maar toch is die afstand in werkelijkheid enorm ongelijk. En zo is het hier ook. In de profetische rede van Mattheus 24 worden een aantal tekenen genoemd die Jezus' komst in de loop der tijden boodschappen. Er wordt gesproken over Jeruzalem, waar geen steen op de andere gelaten zal worden. Dat zal zeer binnenkort gebeuren. Dan vertelt Jezus verder van de geweldige dingen die in de loop van de eeuwen zullen plaatsvinden, zoals oorlogen, geruchten van oorlogen, hongersnoden, pestilentien, aardbevingen, valse profetie, valse christussen, de vermenigvuldiging van de ongerechtigheid, de verkillig van de liefde, verdrukking en vervolging van de gemeente. Het zijn allemaal tekenen van de wederkomst des Heeren. Ze zijn er niet alleen direct voor het eindgericht en de voleinding der wereld, maar ze kunnen de eeuwen door gezien worden. Dus ze komen ook voor in de tijd waarin wij leven. Er zijn altijd oorlogen geweest en dat geldt ook van natuurrampen en ziekten. Maar des te verder we in de tijd voortschrijden des te intensiever worden al deze verschijnselen, waardoor de gevolgen ervan ook steeds groter worden. Men heeft uitgerekend dat tengevolge van oorlogen onder de burgerbevolking in de 20e eeuw meer doden gevallen zijn dan in alle 19 eeuwen hiervoor. Met ziekte zien we hetzelfde. We kunnen bijvoorbeeld denken aan het gevreesde aidsvirus, dat zich pas na de tweede wereldoorlog manifesteerde. Ook in de brieven van de apostelen wordt er wel over de laatste tijden gesproken. Daar wordt dan meestal bedoeld op de dingen Wel direct voorafgaand aan de verschijning van de Heere Jezus op de wolken des hemels zullen gebeuren, zoals de openbaring van de antichrist en de opstanding van hen die in Christus ontslapen zijn.⁶ Ook Johannes noemt in een van zijn brieven de openbaring van de antichrist een teken van het laatste uur.⁷ Petrus en Judas wijzen op de dwaalleer, de spotternij en de uitbarsting van de ongerechtigheid. Met klem worden de gemeenteleden opgeroepen tot waakzaamheid en heilige wandel met een hartelijke verwachting van de nieuwe hemel en de nieuwe aarde.⁸ Het kenmerkende in de brieven is wel de boodschap, dat de kerk Gods te maken heeft met tegenstand. Vooral aan het einde der tijden krijgt de levende gemeente des Heeren het zwaar te verduren. Dan komt de vijandschap van de boze en de wereld steeds openlijker aan het licht. Ook in de openbaring van Johannes wordt uitvoerig gesproken over de tekenen der tijden, die ons duidelijk maken dat Christus de Komende is en dat Hij alle dingen in de geschie-

⁵ Mattheus 25

⁶ I Tessalonicensen 4:13-5:11; II Tessalonicensen 2:1-12

⁷ I Johannes 2:18

⁸ II Petrus 2:3; Judas:17

denis laat medewerken om Zijn komst voor te bereiden. Vaak gebeurt het in beelden. Veel ervan is symbolische taal. We treffen dat aan in de getallen, de kleuren en de maten. Wanneer we deze gegevens alleen maar letterlijk nemen, doen we zeker tekort aan de boodschap. Er schuilt veel meer achter, dan we op het eerste gehoor wel vermoeden. De boodschap is rijker en heeft ons veel meer te zeggen. Daarom is het voor ons ook zo moeilijk om een juiste uitleg te geven. We krijgen meer dan eens de indruk dat we te maken hebben met een soort taalgebruik dat de christenen in de dagen van Johannes beter verstonden dan wij.

* 2.2 De bedoeling van de tekenen

Tijdens zijn rondwandeling op aarde zijn de fazeiers en de schriftgeleerden er altijd op uit geweest om de Heere Jezus tot zwijgen te brengen. Op een dag kwamen ze tot Hem om Hem te verzoeken. En daarmee wordt niets anders bedoeld dan dat ze er op uit waren om Hem een hak te zetten, zodat Hij geen kant meer uit kon.⁹ Hij moest hen maar eens een teken uit de hemel geven, dan zouden ze geloven dat Hij de Zoon van God was. Maar Hij ging er niet rechtstreeks op in. Hij wees hen eerst op de conclusies die ze trokken op grond van wat ze zagen in de lucht. Wanneer ze 's avonds naar de wolken keken en de lucht was rood gekleurd dan zeiden ze tegen elkaar het wordt mooi weer. En wanneer er 's morgens een donkere lucht op kwam zetten dan bleven ze thuis. Want het zou wel gaan regenen. Zo letten ze op de tekenen in de natuur. Ze sloegen er acht op, terwijl ze voor zichzelf wisten wat die tekenen hen te zeggen hadden. Zulke tekenen zijn er volgens het antwoord van de Heere Jezus niet alleen in de natuur, ze zijn er ook in de tijd. Iedere periode van het mensdom heeft bepaalde tekenen die kenmerkend zijn uitgerekend voor die bepaalde tijd. Het zijn de tekenen der tijden. Wanneer je er nauwkeurig op let, dan kun je daar ook bepaalde conclusies uit trekken. Ze vertellen ons wat God aan het uitwerken is. Tijdens Jezus' rondwandeling op aarde waren er ook van die tekenen, die kenmerkend waren voor die tijd. Ze moesten de mensen duidelijk maken dat nu de beloofde heilstijd aangebroken was. Toen Johannes de dooper in de gevangenis zat stuurde hij twee van zijn discipelen naar de Heere Jezus. Ze moesten Hem vragen of Hij Degene was Die komen zou. Ze kregen het antwoord mee, dat blinden ziende werden, verlamden wandelden, melaatsen werden gereinigd, doven konden horen, doden werden opgewekt en aan armen het evangelie werd verkondigd.¹⁰ Die daden waren het zichtbare bewijs dat de Zoon van God op aarde was gekomen. Zo was het immers in het Woord van God voorzeggd. Zo was dat bij Jezus' eerste komst. En zo zal het ook zijn bij Zijn tweede komst. Ook die zal voorafgaan en vergezeld gaan van een groot aantal gebeurtenissen. Ze vertellen ons dat Christus komt. Dat kunnen zaken zijn waar we op het eerste gezicht niet van opkijken, omdat ze er sinds de hemelvaart van de Heere Jezus altijd al zijn geweest, zoals oorlogen en geruchten van oorlogen. Maar het kunnen ook abnormale dingen zijn, waar we ons over zullen verbazen, omdat ze er eerder niet waren. Daarom zal niemand zich vrij kunnen pleiten met het argument dat hij van niets geweten heeft. De dingen die binnenkort geschieden zullen, worden angstig duidelijk bij de naam genoemd. Zodat niemand zich kan verontschuldigen dat hij van niets geweten heeft. Elke oorlog, elke aardbeving, elke uitbreking van de zonde predikt ons dat Christus haastig komt.

⁹ Mattheus 16:14

¹⁰ Mattheus 11:5

2.3 het tijdsbestek van de tekenen

Er zijn heel wat mensen die denken dat er nu nog geen tekenen der tijden zouden zijn, waaraan je kunt zien dat de Heere Jezus er aankomt. Pas op het allerlaatst van de menselijke geschiedenis zouden die er zijn. Toch is die mening niet juist. Wanneer we zo denken doen we geen recht aan de Bijbelse boodschap. Zulke tekenen, direct voorafgaand aan Zijn komst zijn er zeker ook. Ze zullen later nog uitvoerig ter sprake komen. Maar er zijn ook andere tekenen, die ons ook nu vandaag de dag willen zeggen dat Hij komt. Zulke tekenen zijn er sinds de dag van Pinksteren altijd geweest. En ze zijn de eeuwen door ook gebleven. Meerdere keren wijst de Heere Jezus erop. En we denken ook aan het laatste Bijbelboek de Openbaring van Johannes. In dat wonderlijke boek wordt ons niet alleen het einde van de wereld beschreven, dat zeker ook. Maar God laat ons daarin ook de gang van het Koninkrijk der hemelen zien door de eeuwen heen. Hij toont ons wat er zoal plaats zal vinden tussen de tijd van Jezus' troonsbestijging en Zijn wederkomst, Daarom heeft dit boek niet alleen een boodschap voor hen, die in het laatst der dagen leven. Maar ook voor de ontvangers die deze woorden het eerst mochten lezen. Dat zijn dus de tijdgenoten van Johannes, de christenen, die vervolgd werden vanwege hun geloof omdat ze weigerden de keizer van Rome als een god te aanbidden omdat ze alleen Christus als Heere en Koning erkenden. Door dit boek wilde de Heere hen vertroosten door hen ervan te doordringen, dat alles wat er gebeurt, in het heden en in de toekomst, hoe vreselijk het ook is, gericht is op Jezus' wederkomst. Met dat doel wordt het verloop van de geschiedenis van verschillende zijden belicht. Nu eens komt dit aspect aan de orde, dan weer een ander. Maar telkens weer klinkt er de boodschap in door dat de overwinning door de Heere zal worden behaald en niet door de vijand die zo machtig schijnt te zijn. Zo wil de Heere Zijn kerk van toen en van nu maar ook de kerk van straks bemoedigen en versterken. Dat is ook de reden waarom de tekenen der tijden er zijn sinds de dag dat de Heere Jezus lichamelijk niet meer temidden van de Zijnen is. Ieder moment van hun bestaan, in welke eeuw ze ook leven, zijn er tekenen te zien dat Zijn komst aanstaande is. Om slechts een voorbeeld te noemen: ook aardbevingen en oorlogen worden door de Heere Jezus tekenen der tijden genoemd. Het zijn zaken waar we in onze tijd dagelijks van kunnen lezen. Maar ook in het verleden kwamen ze voor. Zowel in het verleden als in het heden en in de toekomst, dus door alle tijden heen, klinkt er de boodschap in door dat de Rechter voor de deur staat. Maar we zien wel dat in de loop van de eeuwen die tekenen zich meer en meer gaan verscherpen. Naarmate de dag van Christus naderbij komt, worden de lijnen scherper, de beelden duidelijker en vooral ook de openbaring van de zonde angstaanjagender. Dat is ook wel te begrijpen. Des te duidelijker het wordt dat Christus de overwinning zal behalen, des te meer zal de boze al zijn krachten mobiliseren om te trachten dat te voorkomen.

* 2.4 waakzaamheid geboden

Wat er ook plaatsvindt in de geschiedenis, het heeft alles te maken met de komst van Christus. Het gaat om de strijd tussen de hemel en de hel, het licht en de duisternis, het koninkrijk der hemelen en het rijk van satan. In die zin is er een overeenkomst in de tekenen der tijden. Wat er geweest is herhaalt zich. Maar toch keert het niet in dezelfde vorm of mate terug. Er vindt een verheviging plaats, net zoals we dat aantreffen in het gewone leven. Als voorbeeld kunnen we het beste denken aan de manier van oorlog voeren. Oorlogen zijn er altijd geweest. Maar in de loop van de eeuwen zien we wel dat de methode van oorlogvoeren en de gevolgen die dat heeft steeds ingrijpender worden. Vielen er vroeger enkele duizenden doden, na een strijd van maanden en maanden, in onze tijd is een atoombom genoeg om in een tel een veelvoud mensen te doden of hun leven blijvend te verminken. Dezelfde

verheving zien we ook optreden in de tekenen der tijden. Het is echter wel de vraag of we het zien, of we aan bepaalde dingen niet zo gewend zijn dat we er geen oog voor hebben, omdat we menen dat alles het zelfde blijft als voorheen. De Heere Jezus waarschuwde ervoor toen Hij zei "En gelijk het geschied is in de dagen van Noach alzo zal het ook zijn in de dagen van de Zoon des mensen, desgelijks ook gelijk het geschiedde in de dagen van Lot."¹¹ Zoals het was in de dagen van Noach, voor de zondvloed, zou het eeuwen later ook zijn in de dagen van Lot en weer eeuwen later in de dagen van de Zoon des mensen, en daarmee doelt Hij dus op de tijd kort voorafgaande aan Zijn wederkomst. Er zijn veel overeenkomsten te noemen. We treffen dezelfde zonde aan, dezelfde ongevoeligheid, dezelfde onverschilligheid en het zelfde ongeloof. En we zijn geneigd om te zeggen: de geschiedenis herhaalt zich. Maar toch is het niet waar. Er is wel degelijk verschil. Er is een zekere vooruitgang in de cultuur en de techniek. Wanneer we Lukas 24 aandachtig lezen wordt dat niet verzwegen. Van de dagen van Noach wordt alleen gezegd dat de mensen van toen aten en dronken en huwelijken sloten. Meer lezen we van hen niet. Van de tijd van Lot wordt gezegd dat men toen kocht en verkocht, men plantte en bouwde. Er was dus een zekere ontwikkeling in de cultuur. De mensheid was vooruitgegaan in kennis en kunde. Ze hebben zich op de landbouw geworpen en er is sprake van handel en bedrijf. Maar tegelijkertijd is er ook een ontwikkeling in het kwaad. Van de dagen van Noach wordt gezegd: zij namen ten huwelijk en zij werden ten huwelijk gegeven. Dat huwen en ten huwelijk geven wordt in Lot's dagen niet meer genoemd. We weten ook wel waarom: homosexualiteit werd er schandelijk gepraktiseerd. De vooruitgang in de cultuur van de steden Sodom en Gomorra ging gepaard met de morele achteruitgang. Het huwelijk, door God gewild en ingesteld, werd opzij gezet en vervangen door de grofste onzedelijkheid. Ondanks Gods goedheid na de dagen van Noach, waardoor de mensheid het beter kon krijgen, ging de wereld er niet beter maar slechter uitzien. De toename van de natuurlijke welstand leidde tot geestelijke teruggang. En sinds de dagen van Lot is daar geen verandering in gekomen. Het proces zette zich in dezelfde trend voort. Ondanks of beter gezegd, dankzij alle ontwikkeling die er ook in de laatste eeuwen in cultuur en wetenschap is geweest, is de zonde niet afgenomen maar veeleer toegenomen en versterkt. De tekenen worden heviger en feller. Met dat de tijd verstrijkt wordt God en Zijn dienst steeds meer uit het leven weggebannen om plaats te maken voor de autonome mens, de mens met zijn "ik" gericht denken. De gevolgen blijven niet uit" de mensen worden liefhebbers van zichzelf, geldgierig, de ouden ongehoorzaam, ondankbaar en onheilig.¹² De Heere Jezus wijst ons er op. En Hij roept ons tevens op om waakzaam te zijn. Dat doet Hij weer aan de hand van een gelijkenis. In het vroege voorjaar worden de takken van de vijgeboom soepel. De knoppen worden dikker en de bladeren lopen uit. Het is een teken dat de zomer nabij is. En zo is het ook met deze tekenen der tijden. Zij kondigen de komst van het koninkrijk der hemelen aan. Niet alleen de indrukwekkende dingen zijn er de voorboden van. Maar ook de kleine en de gewone dingen, die we aantreffen in de ontwikkeling van de geschiedenis, zoals bij het uitbotten van die vijgeboom. Met andere woorden wanneer u bemerkt dat er een voortgang is in het kwaad is dat een zeker teken dat Zijn komst aanstaande is. Waakt dan en weet dat het nabij is, voor de deur.¹³

¹¹ Lukas 17:26-28

¹² II Timotheus 3:2-4

¹³ Mattheus 24:32,33